

Grootse spirituele klanken

Muziek Lucas Passie

★★★★☆

► De Griekse Tsoupaki sluit met haar verrassende melodieën aan bij de actuele behoefte aan vergeestelijking.

AMSTERDAM De kerken zijn na de jaren zestig nooit meer vol gekomen, maar de behoefte aan vergeestelijking is weer helemaal actueel, ook in de muziek. De huidige jaargang van het Holland Festival sluit daarbij aan, met zijn on-Hollandse motto *Cielo e terra*: hemel en aarde.

Een gewichtige loot aan de festivalstam is het oratorium *Lucas Passie* van de Grieks-Nederlandse componiste Calliope Tsoupaki, dat donderdag zijn eerste uitvoering beleefde in het Muziekgebouw. Tsoupaki (45) woont al een jaar of twintig in Nederland, maar is haar afkomst nooit vergeten. Dat klinkt door in haar muziek, en in de *Lucas Passie* in het bijzonder.

Voor dit grote werk traden niet alleen het Nieuw Ensemble en een aantal Nederlandse zangers aan, maar ook vier in zwarte pijen gestoken, Byzantijns zingende Grieken benevens een 'oosterse zangeres'. Tevens was het ensemble uitgebreid met een *ney*, een *kemençe* en een *qanun* (fluit, viool en hakkebord) die weliswaar niet Grieks zijn, maar wel erg mooi klinken.

Tsoupaki's werk deelt met dat van andere bespiegelaars-in-muziek de soms extreem trage har-

monische golfslag, waarin lange zoemtonen wegwijzers naar de eeuwigheid zijn. In het begin steken de uitheemse zangers erg iel af naast de westerse profs, vooral naast de stralende Christus van tenor Marcel Beekman. Veel verhaal biedt de collage van oud-Byzantijnse hymnen en nieuwtestamentische teksten niet, en Jezus' dood aan het kruis is merkwaardig genoeg in een vloek en een zucht voorbij. Maar dramatiek is er wel degelijk: aanvankelijk komt die voort uit de wrange, maar kleurrijke harmonieën die Tsoupaki onder het reciet weeft. Indringender nog is de immense versobering in het tweede deel, tot minutenlange eenstemmigheid toe. Toch blijft die overeind, dankzij de gave van Tsoupaki om melodieën te schrijven die een volstrekt organisch verloop hebben en toch telkens verrassen. De fusie tussen oude en nieuwe en westerse en exotische klankwerelden krijgt in de *Lucas Passie* een gestalte die het werk van veel van haar neospirituele vakgenoten reduceert tot kwezelig maakwerk.

Frits van der Waa

Lucas Passie van Calliope Tsoupaki, door het Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard. 5 juni, Muziekgebouw, Amsterdam. Radio 4: 11/6, 20.00 uur.

